

Úvodní stránka>Soudní řízení>Občanskoprávní věci>Který soud je příslušný?

Který soud je příslušný?

Lotyšsko

1 Je třeba se obracet na obecný soud nebo na zvláštní, specializovaný soud (například pracovní soud)?

Občanský soudní řád (*Civilprocesa likums*) zaručuje, aby každá osoba, fyzická i právnická, měla právo na soudní ochranu svých občanských práv, jsou-li její práva porušována nebo zpochybňována, a na soudní ochranu veškerých zákonem zaručených zájmů. Obecně jsou všechny občanskoprávní spory projednávány soudem v řádném soudním řízení. Ve výjimečných případech, a pouze pokud to specifikují právní předpisy, lze občanskoprávní spory rozhodovat v jiném, mimosoudním řízení. Stanoví-li to právní předpisy, projedná soud rovněž žaloby podané fyzickými a právnickými osobami, které svou povahou nezakládají občanskoprávní spor. Ve všech případech však o přidělení sporu rozhoduje soud nebo soudce. Jestliže soud nebo soudce shledá, že spor nespadá do působnosti určitého soudu, uvede ve svém rozhodnutí subjekt, který je za rozhodnutí daného sporu odpovědný.

Z obecných pravidel soudní příslušnosti však existují určité výjimky, které stanoví stupeň soudu, jenž je příslušný projednat danou věc v prvním stupni.

V Lotyšsku funguje ode dne 31. března 2021 specializovaný soud pro obchodní věci, který projednává některé druhy občanskoprávních a trestních věcí.

2 Kdy jsou příslušné obecné soudy (tj. kdy jde o soudy, které jsou příslušné u daných věcí), jak mohu zjistit, na který soud se mám obrátit?

Okresní soudy (*rajona tiesa*) a městské soudy (*pilsētas tiesa*) plní v občanskoprávních sporech úlohu soudů prvního stupně. Vidzský městský soud v Rize (*Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa*) se zabývá případy, které se týkají státního tajemství, a rovněž případy, které se týkají ochrany patentů, topografie polovodičových výrobků, ochranných známek a označení zeměpisného původu. Katastrální oddělení okresního (městského) soudu se zabývá návrhy na nesporné vymáhání pohledávek (*bezstrīdus piespiedu izpildīšana*) a vymáhání pohledávek s výzvou (*saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā*), jakož i návrh na potvrzení veřejné dražby (*izsoles aktu apstiprināšana*), kromě jejich potvrzování ve věcech týkajících se insolvenčního řízení.

2.1 Rozlišují se nižší a vyšší obecné civilní soudy prvního stupně (například okresní coby nižší a krajské coby vyšší), a pokud ano, který je příslušný k projednání mé věci?

Soud vyššího stupně nemůže zjišťovat skutkový stav věci, jestliže věc nebyla projednána soudem nižšího stupně. Soudem prvního stupně u občanskoprávních věcí je okresní nebo městský soud nebo krajský soud (*apgabaltiesa*). V občanskoprávních řízeních ve věci projednává a rozhoduje místně a věcně příslušný soud prvního stupně.

2.2 Místní příslušnost (je pro mou věc příslušný soud města A, nebo města B)?

Občanskoprávní věci se na prvostupňové projednávání přidělují soudům na různých úrovních podle předmětu řízení, tj. věci se třídí podle kategorie nebo povahy žaloby/návrhu. Nicméně i tak mají soudy na stejné úrovni svou vlastní místní příslušnost.

2.2.1 Základní pravidla místní příslušnosti

Podle obecně platných postupů, jimiž se řídí určování místní příslušnosti soudu, se žaloba na fyzickou osobu podává k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště dané osoby (§ 26 občanského soudního řádu). Žaloba na právnickou osobu se podává k soudu, v jehož obvodu se nachází sídlo dané právnické osoby. Příslušnost soudu prvního stupně je tudíž určena předmětem sporu a pravidly, jimiž se řídí místní příslušnost soudů.

2.2.2 Výjimky ze základního pravidla

Občanský soudní řád rovněž vymezuje výjimky z obecných pravidel pro určování místní příslušnosti v občanskoprávních věcech, kdy si žalobce může zvolit, zda podá žalobu podle obecných ustanovení o místní příslušnosti soudů, tedy k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště nebo sídlo žalované strany, nebo zda podá žalobu u jiného soudu prvního stupně na stejné úrovni, v právních předpisech označovaného jako soud alternativní.

2.2.2.1 Kdy si mohu vybrat mezi soudem v místě bydliště žalovaného (soud určený podle základního pravidla) a jiným soudem?

Žaloba podaná proti osobě, která nemá žádné ohlášené bydliště, se podává k soudu určeného podle skutečného místa pobytu žalované osoby.

Pokud skutečné bydliště žalované osoby není známo nebo pokud žalovaná osoba nemá trvalé bydliště v Lotyšsku, podává se žaloba k soudu, v jehož obvodu se nachází nemovitý majetek žalované osoby nebo její poslední známé bydliště.

V některých zákonem vymezených případech má žalobce určitá práva, která mu umožňují, aby si sám zvolil, zda podá žalobu k soudu, který je určen ohlášeným bydlištěm žalované strany či jejím sídlem, nebo k jinému soudu.

2.2.2.2 Kdy musím zvolit jiný soud než soud v místě bydliště žalovaného (soud určený použitím základního pravidla)?

Pravidla týkající se volby příslušnosti soudu ze strany žalobce stanoví § 28 občanského soudního řádu, kde je uveden podrobný seznam typů sporů i seznam alternativních soudů, k nimž lze žalobu podat:

žalobu vztahující se k činnosti dceřiné společnosti nebo zastoupení právnické osoby lze podat také k soudu, v jehož obvodu se nachází sídlo dceřiné společnosti nebo zastoupení;

žalobu týkající se vymáhání výživného na děti nebo rodiče nebo určení otcovství lze podat také k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště žalobce;

žalobu týkající se újmy na zdraví (§ 1635 a 2347–2353 občanského zákoníku (*Civillikums*)) lze podat také k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště žalobce nebo místo, kde k újmě na zdraví došlo;

žalobu o náhradu škody na majetku fyzické nebo právnické osoby lze podat také k soudu, v jehož obvodu ke škodě došlo;

žalobu týkající se navrácení majetku nebo náhrady jeho hodnoty lze podat také k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště žalobce;

žaloby podle námořního práva lze podat také k soudu, v jehož obvodu se nachází místo, kde byla zabavena loď náležející žalované straně;

žalobu proti více žalovaným stranám, které mají bydliště nebo sídlo na různých místech, lze podat u soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště nebo sídlo jedné z žalovaných stran;

žalobu týkající se rozvodu nebo prohlášení manželství za neplatné lze podat k soudu, který si žalobce zvolí nebo v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště žalobce, a pokud žalobce nemá ohlášené bydliště, k soudu, v jehož obvodu se nachází skutečné bydliště žalobce, a v případě, že:

nezletilé děti bydlí se žalobcem;

manželství, které má být rozvedeno, je manželství s osobou nacházející se ve výkonu trestu odnětí svobody;

manželství, které má být rozvedeno, je manželství s osobou, jejíž bydliště není známo nebo která žije v zahraničí;

žalobu na základě pracovního poměru lze také podat u soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště nebo místo výkonu práce žalobce.

Jestliže žalobce podávající žalobu ve výše uvedených věcech nemá ohlášené bydliště, lze žalobu podat k soudu, v jehož obvodu se nachází místo skutečného pobytu žalobce.

Existuje také ustanovení o výlučné soudní příslušnosti v občanskoprávních věcech, která má přednost nejen před obecnou místní příslušností soudů, ale i před všemi ostatními formami místní příslušnosti soudů. V níže uvedených věcech se příslušnost soudu určuje podle druhu žaloby:

žaloba týkající se vlastnických práv nebo jakýchkoli jiných majetkových práv vztahujících se na nemovitý majetek nebo jeho příslušenství nebo žaloba týkající se zápisu takových práv do katastru nemovitostí nebo vynětí těchto práv a výmazu majetku z evidence nemovitostí musí být podána u soudu, v jehož obvodu se daný majetek nachází;

je-li podána žaloba týkající se majetku v pozůstalosti a neexistují-li známí dědicové, kteří byli potvrzeni nebo kteří dědictví přijali, je příslušným soudem soud, v jehož obvodu se nachází ohlášené nebo skutečné bydliště zemřelého. Pokud však místo ohlášeného nebo skutečného bydliště zemřelého není v Lotyšsku nebo není známo, je příslušným soudem soud, v jehož obvodu se nachází daný nemovitý majetek v pozůstalosti nebo jeho část.

Výlučná soudní příslušnost může být stanovena i v jiných právních předpisech.

Níže uvedená ustanovení se vztahují také na věci, u nichž se uplatňují zvláštní soudní řízení:

Návrh na schválení osvojení musí být podán u soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště osvojitele, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště osvojitele; návrh na prohlášení osvojení za neplatné musí být podán u soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště navrhovatele, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště navrhovatele.

Návrh na schválení osvojení, který podává cizí státní příslušník nebo osoba žijící v zahraničí, musí být podán k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště osvojenice, pokud však je osvojenec v mimorodinné péči, musí být návrh podán k soudu, v jehož obvodu je taková mimorodinná péče poskytována (§ 259 odst. 2 občanského soudního řádu).

Návrh na omezení svéprávnosti z důvodu duševní poruchy nebo jiného zdravotního postižení se podává k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště dané osoby, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště osoby; jestliže je osoba umístěna v léčebném zařízení, návrh se podává k soudu, v jehož obvodu se dané léčebné zařízení nachází (§ 264 občanského soudního řádu);

návrh na omezení svéprávnosti a stanovení opatrovnictví z důvodu nezřízeného nebo marnotratného způsobu života nebo nadměrného užívání alkoholu či jiných návykových látek musí být podáno k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště dané osoby, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště osoby (§ 271 občanského soudního řádu);

záležitosti týkající se opatrovnictví majetku nepřítomné nebo pohřešované osoby rozhoduje soud, v jehož obvodu se nachází místo posledního bydliště dané osoby (§ 278 občanského soudního řádu);

návrh na prohlášení pohřešované osoby za mrtvou se podává k soudu, v jehož obvodu se nachází místo posledního bydliště dané osoby (§ 282 občanského soudního řádu);

návrh na stanovení právních skutečností soudem musí být podán k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště navrhovatele, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště navrhovatele (§ 290 občanského soudního řádu);

návrh na výmaz práv k nemovitému majetku musí být podán k soudu, v jehož obvodu se nemovitý majetek nachází; návrh na zrušení jakéhokoli jiného práva musí být podán k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště navrhovatele, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště navrhovatele, nebo v případě právnické osoby její sídlo, nestanoví-li zákon jinak (§ 294 odst. 2 občanského soudního řádu);

návrh na prohlášení ztracené, odcizené nebo zničené listiny za neplatnou a obnovení práv vztahujících se k takové listině musí být podán k soudu, v jehož obvodu se nachází místo platby uvedené v listině, nebo pokud místo platby není známo, k soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště dlužníka, je-li tento fyzickou osobou, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště dlužníka, nebo v případě právnické osoby její sídlo; jestliže není známo ani skutečné bydliště nebo sídlo dlužníka, musí být návrh podán k soudu, v jehož obvodu se nachází místo vystavení listiny (§ 299 občanského soudního řádu);

návrh na odkoupení nemovitého majetku musí být podán k soudu, v jehož obvodu se daná nemovitost nachází (§ 336 občanského soudního řádu); soud přezkoumá věc, která je předmětem řízení o právní ochraně, na základě úřední adresy dlužníka, která byla zaregistrována tři měsíce před podáním návrhu k soudu (§ 341 odst. 1 občanského soudního řádu);

věci, která je předmětem insolvenčního řízení vedeného s právnickou osobou na základě návrhu podaného dlužníkem, věřitelem nebo většinou věřitelů podle ustanovení §42 odst. 3 insolvenčního zákona (*Maksātnespējas likums*), se zabývá soud na základě úřední adresy dlužníka, která byla zaregistrována tři měsíce před podáním návrhu k soudu. Ve věci týkající se zahájení úpdkového řízení podle ustanovení čl. 3 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 se žalobou zabývá soud, v jehož obvodu jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, avšak ve věci týkající se zahájení úpdkového řízení podle čl. 3 odst. 2 téhož nařízení se žalobou zabývá soud, v jehož obvodu se nachází podnik dlužníka (ve smyslu čl. 2 písm. h) nařízení Rady (ES) č. 1346/2000) (§ 363 odst. 1 občanského soudního řádu);

věci týkající se platební neschopnosti fyzické osoby se na základě návrhu této osoby zabývá soud, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště dlužníka, které je evidované jako bydliště dlužníka tři měsíce před podáním návrhu k soudu, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště dlužníka. Věc týkající se zahájení úpdkového řízení podle ustanovení čl. 3 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 zkoumá soud, v jehož obvodu jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, avšak ve věci týkající se zahájení úpdkového řízení podle čl. 3 odst. 2 téhož nařízení se žalobou zabývá soud, v jehož obvodu se nachází podnik dlužníka (ve smyslu čl. 2 písm. h) nařízení Rady (ES) č. 1346/2000) (§ 363 odst. 22 občanského soudního řádu);

záležitosti týkající se platební neschopnosti nebo likvidace úvěrových institucí rozhoduje soud v místě, kde má daná úvěrová instituce své sídlo (§ 364 občanského soudního řádu);

zaměstnavatel může podat návrh na prohlášení stávky za nezákonnou nebo oznámení stávky za nezákonné na základě důvodů stanovených v zákoně o stávce (*Streiku likums*), a to postupem v uvedeném zákoně stanoveným. Návrh na prohlášení stávky za nezákonnou nebo oznámení nezákonné stávky se podává u soudu, v jehož obvodu se má stávka konat (§ 390 občanského soudního řádu).

zástupci zaměstnanců mohou podat návrh na prohlášení pracovní výluky za nezákonnou nebo oznámení nezákonné pracovní výluky na základě důvodů stanovených v zákoně o pracovněprávních sporech (*Darba strīdu likums*), a to postupem v uvedeném zákoně stanoveným. Návrh na prohlášení pracovní výluky za nezákonnou nebo oznámení nezákonné pracovní výluky se podává u soudu, v jehož obvodu se má výluka konat (§ 394 odst. 1 občanského soudního řádu).

Věci týkající se nesporného vymáhání pohledávek (*saisīību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*):

návrhy na dobrovolný prodej nemovitého majetku ve veřejné dražbě prostřednictvím soudu musí být předloženy okresnímu nebo městskému soudu, v jehož obvodu se nemovitý majetek nachází (§ 395 občanského soudního řádu);

návrhy na nesporné vymáhání peněžitých plnění nebo vrácení movitého majetku nebo nesporné vymáhání závazků vyplývajících ze smluv zajištěných zástavou vedenou v rejstříku zástav se podávají u katastrálního oddělení okresního nebo městského soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště dlužníka, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště dlužníka (§ 403 odst. 1 občanského soudního řádu);

návrhy na nesporné vymáhání rozhodnutí na základě listin o ručení nemovitým majetkem nebo nesporné vymáhání povinnosti vyklidit nebo vrátit pronajatý nemovitý majetek musí být podány u katastrálního oddělení okresního nebo městského soudu, v jehož obvodu se nemovitý majetek nachází. Je-li závazek

zajištěn několika nemovitostmi a návrhy by spadaly do působnosti katastrálních oddělení různých okresních nebo městských soudů, rozhoduje o návrhu katastrální oddělení okresního nebo městského soudu, v jehož obvodu se nachází jedna z nemovitostí, podle volby navrhovatele (§ 403 odst. 2 občanského soudního řádu);

návrhy na nesporné vymáhání pohledávky na základě hypotečního úvěru na loď musí být podány u katastrálního oddělení okresního nebo městského soudu, v jehož obvodu je hypoteční úvěr na loď registrován (§ 403 odst. 3 občanského soudního řádu).

Věci týkající se vymáhání pohledávek s výzvou (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*):

Návrh na vymáhání pohledávky s výzvou se podá u katastrálního oddělení okresního nebo městského soudu, v jehož obvodu se nachází ohlášené bydliště dlužníka, a pokud takové bydliště neexistuje, pak skutečné bydliště nebo sídlo dlužníka (§ 406 odst. 2 občanského soudního řádu).

2.2.2.3 Mohou si strany samy určit soud, který by za normálních okolností nebyl příslušný?

Ano, tato možnost existuje: lotyšské právní předpisy umožňují stranám, aby si pro svůj případ zvolily soud s místní příslušností na základě vzájemné dohody.

Při uzavírání smlouvy mohou strany určit soud prvního stupně, u kterého mají být řešeny veškeré budoucí spory týkající se smlouvy nebo plnění smluvních podmínek. Strany však nemohou měnit věcnou příslušnost danou předmětem sporu, tedy úroveň soudu, který má věc projednat v prvním stupni (§ 25 občanského soudního řádu), a nemohou měnit ani výlučnou příslušnost soudů (§ 29 občanského soudního řádu). Příslušnost soudu stanovená dohodou podléhá dvěma omezením:

příslušný soud si je možné zvolit pouze v případě smluvních sporů;

dohoda určující místní příslušnost musí být uzavřena v okamžiku uzavření smlouvy a musí být uveden konkrétní soud, který bude případný spor projednávat v prvním stupni.

3 Pokud je dána příslušnost specializovaných soudů, jak zjistím, na který z nich se mám obrátit?

Podle lotyšských právních předpisů projednávají obecné soudy jak občanskoprávní, tak trestněprávní věci. Lotyšsko nemá specializované soudy, například rodinné soudy, nebo soudce specializované na určité právní otázky, jako tomu je v jiných zemích.

Jak je vysvětleno výše, skutkový stav občanskoprávního sporu projednává soud prvního stupně a soud vyššího stupně nemůže skutkový stav posuzovat dříve, než je věc projednána soudem nižšího stupně. Soudem prvního stupně je u občanskoprávních věcí okresní (nebo městský) soud, do jehož působnosti daná věc spadá. Obecně platí, že všechny občanskoprávní spory spadají do působnosti soudů, které se při jejich projednávání řídí postupy řádného soudního řízení.

Poslední aktualizace: 27/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.